

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/25/21/94

CO POLACY WIEDZĄ O KONSTYTUCJI?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W społeczeństwach od dawna przywykłych do demokracji konstytucja zajmuje w świadomości obywateli szczególne miejsce; bywa, że - tak jak w Stanach Zjednoczonych - jest ona przedmiotem dumy i świadectwem niezmienności demokratycznych reguł.

Polska szczyci się długą, jedną z najstarszych w świecie, tradycją konstytucyjną. Jednak ostatnie kilkadziesiąt lat naszej historii utrwaliło w społecznej świadomości przekonanie o względności wielu reguł oraz brak zaufania do prawa stanowionego, które było traktowane instrumentalnie.

Polacy sporadycznie sięgają po konstytucję. Brak tego typu zwyczaju wynika zapewne stąd, iż w polskim prawodawstwie orientują się głównie specjaliści. Ponadto konstytucja nie ma w Polsce takiej rangi, jak w innych krajach, a decyzje Trybunału Konstytucyjnego (jedynego organu orzekającego o zgodności praw niższego rzędu z konstytucją) nie są ostateczne.

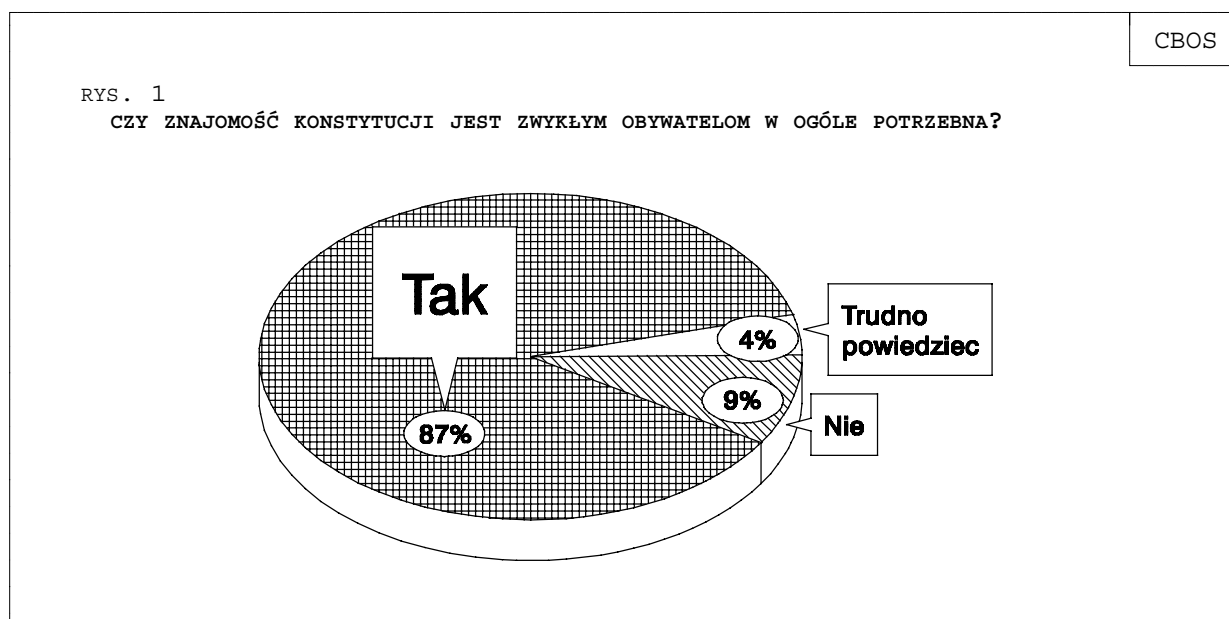
Badanie "Sprawy Polski i Polaków" w całości poświęcone było problematyce konstytucyjnej. Zagadnienia te nie są przedmiotem codziennej refleksji. W tego rodzaju sytuacjach często mamy do czynienia z relatywnie dużym odsetkiem odpowiedzi "trudno powiedzieć". Skłonność do takich stwierdzeń wynika z faktu, że pytania dotyczą kwestii, w których badani nie mają wyrobionego zdania, obcych im i odległych od ich bieżącego życia.

Ankietowani proszeni byli o formułowanie ocen odnoszących się do konkretnych rozwiązań konstytucyjnych lub o wskazanie celów, jakim konstytucja ma służyć. Odpowiedzi "trudno powiedzieć" pojawiały się wówczas stosunkowo rzadko. Jeśli natomiast zadaniem badanych było wskazanie konsekwencji uchwalenia nowej konstytucji, około 20% respondentów wstrzymywało się od sformułowania opinii. Nie jest to jednak dużo, jak na tak skomplikowane zagadnienie.

Wiedza o problematyce konstytucyjnej jest nam obecnie szczególnie potrzebna. Jest wielce prawdopodobne, że przyjęcie nowej ustawy zasadniczej zostanie poprzedzone referendum konstytucyjnym. Czy społeczeństwo jest przygotowane do takiego referendum, czy będzie potrafiło ocenić przedstawiony mu akt prawny?

Ocena stanu wiedzy Polaków w dziedzinie problematyki konstytucyjnej

Obywatele muszą być przede wszystkim świadomi praw przysługujących im w demokratycznym państwie, aby mogli w pełni z nich korzystać. Konstytucja - zbiór podstawowych, fundamentalnych praw, na których opierają się wszelkie relacje między państwem i społeczeństwem - powinna być więc powszechnie znana i rozumiana. Skoro respondenci CBOS niemal jednomyślnie wyrażają przekonanie o potrzebie znajomości konstytucji, jest to niewątpliwie sygnał, że doceniają i rozumieją rangę tego aktu prawnego¹.

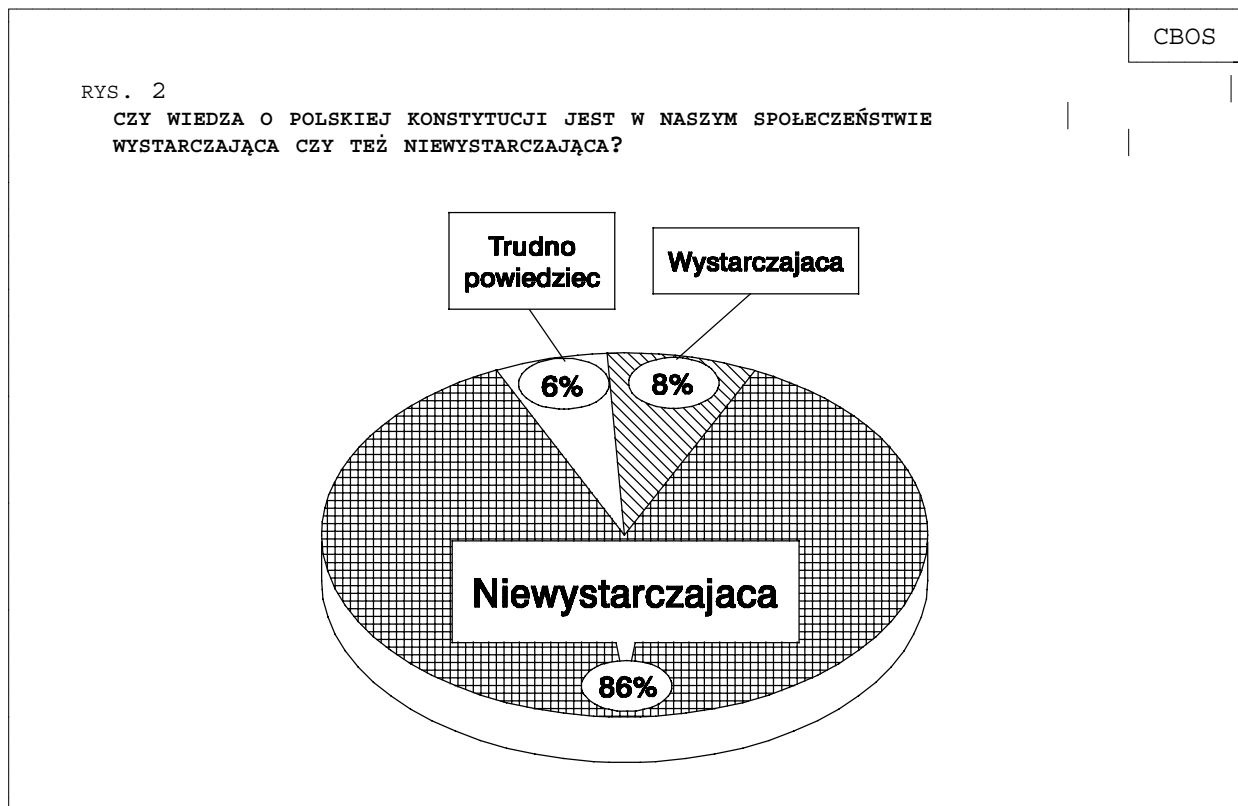

Największa zgodność panuje wśród osób z wyższym wykształceniem, usytuowanych na wyższych szczeblach hierarchii społecznej (kadry kierownicze, prywatni przedsiębiorcy) oraz mających najwyższe dochody, słowem - wśród różnie rozumianych elit społecznych. Przekonanie o korzyściach, wynikających ze znajomości konstytucji podzielane jest właściwie przez wszystkie grupy społeczno-demograficzne; wyraziło je np. 78% robotników niewykwalifikowanych, 85% rolników, 83% gospodyń domowych. Potrzebie znajomości konstytucji sprzyja także duże

¹ Badanie - współfinansowane przez Fundację im. Stefana Batorego i CBOS - zostało zrealizowane w dniach 18-24 listopada '93 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1245).

zainteresowanie polityką.

Tymczasem faktyczna wiedza Polaków o konstytucji została przez respondentów oceniona jako zdecydowanie niewystarczająca.

Pytanie abstrahuje od tego, jaka jest znajomość problematyki konstytucyjnej, ujmując rzecz w aspekcie czysto pragmatycznym. "Wystarczająca" oznacza tu taką, która odpowiada potrzebom czy celom, jakim wiedza ma służyć. Jednomyślnie formułowaną negatywną diagnozę możemy więc interpretować w zestawieniu z poprzednio omawianym pytaniem o potrzebę znajomości konstytucji. Prawie wszyscy badani są zdania, że ta potrzeba jest obecnie niezaspokojona. Do szczególnego krytycyzmu były skłonne te same, "elitarnie" kategorie respondentów, które wcześniej wyrażały najsilniejsze przekonanie o potrzebie znajomości konstytucji.

Aby uzupełnić ten obraz, wynikający z przekonań ankietowanych, zadaliśmy im kilka pytań służących ocenie stanu ich wiedzy o problematyce konstytucyjnej.

Data uchwalenia obowiązującej w Polsce konstytucji

W stabilnych, demokratycznych państwach pytanie dotyczące daty uchwalenia obowiązującej konstytucji należy zapewne do najłatwiejszych. W Polsce, w okresie zmian ustrojowych okazało się ono bardzo trudne. Na obowiązującą obecnie konstytucję składa się ustawa zasadnicza z 1952 roku, wraz z późniejszymi zmianami, oraz uchwalona w 1992 roku "Mała Konstytucja". Klasyfikując odpowiedzi respondentów jako trafne bądź nietrafne zastosowaliśmy bardzo liberalne kryteria. Wystarczyło podać rok lub choćby określić go w przybliżeniu, np. w latach pięćdziesiątych, bądź wskazać rok między 1989 a 1992, z zaznaczeniem, że chodzi o "Małą Konstytucję". W rezultacie:

- 35% badanych udzieliło odpowiedzi uznanych za trafne lub bliskie trafności,
- 23% odpowiedziało nietrafnie lub zbyt ogólnikowo,
- 42% przyznało się do niewiedzy w tej kwestii.

W grupie osób, których wypowiedzi zakwalifikowano jako trafne 12% ankietowanych podało rok 1952, zaś 15% świadomie wypowiadało się o "Małej Konstytucji", w tym 7% potrafiło wskazać właściwy rok jej uchwalenia. Jedynie 6% badanych było w stanie prawidłowo podać daty przyjęcia obydwu konstytucji - "Małej" i "Dużej".

Niewielkiej (4%) grupie osób konstytucja wciąż kojarzy się z 3 maja. Najdalszy od prawdy okazał się respondent, który udzielił zagadkowej odpowiedzi: "3 maja 1917 - niepodległość".

Konstytucyjny podział władzy

Pytania sprawdzające orientację Polaków w materii konstytucyjnej dotyczyły fundamentalnej dla ustawy zasadniczej kwestii podziału na władzę wykonawczą i ustawodawczą. Badani wykazali większą wiedzę niż wówczas, gdy proszono ich o podanie daty uchwalenia obecnej konstytucji.

Najlichniesza (44%) grupa respondentów uznała, że Sejm sprawuje władzę ustawodawczą, 34% badanych zaś wskazało, że - Sejm i Senat, parlament. Być może wyższa izba parlamentu istnieje w Polsce zbyt krótko, by świadomość jej uprawnień mogła utwalić się w pamięci ludzi. Z kolei odpowiadając na pytanie o instytucje sprawujące w Polsce władzę wykonawczą 66% ankietowanych wskazało rząd. Liczba odpowiedzi "trudno powiedzieć" wyniosła odpowiednio: 18% i 19%. Stosunkowo niewielu respondentów wskazując organ władzy państwowej wymieniło prezydenta; 5% ankietowanych wskazało go jako organ ustawodawczy (na ogół obok parlamentu), zaś 10% badanych jako organ wykonawczy (obok rządu). Należałoby uznać za poprawną raczej drugą niż pierwszą odpowiedź, choć w zasadzie prezydent nie jest w naszym systemie politycznym całkowicie pozbawiony pewnych uprawnień ustawodawczych (podpisuje ustawy). Fakt, iż jedynie 15% badanych w ogóle wspomniało o prezydencie świadczy, że jest on postrzegany raczej jako "głowa państwa" niż jako organ władzy państwowej lub że jego kompetencje są dla społeczeństwa niejasne. Być może nie przyzwyczailiśmy się jeszcze do istnienia tej instytucji w strukturze władzy państwowej.

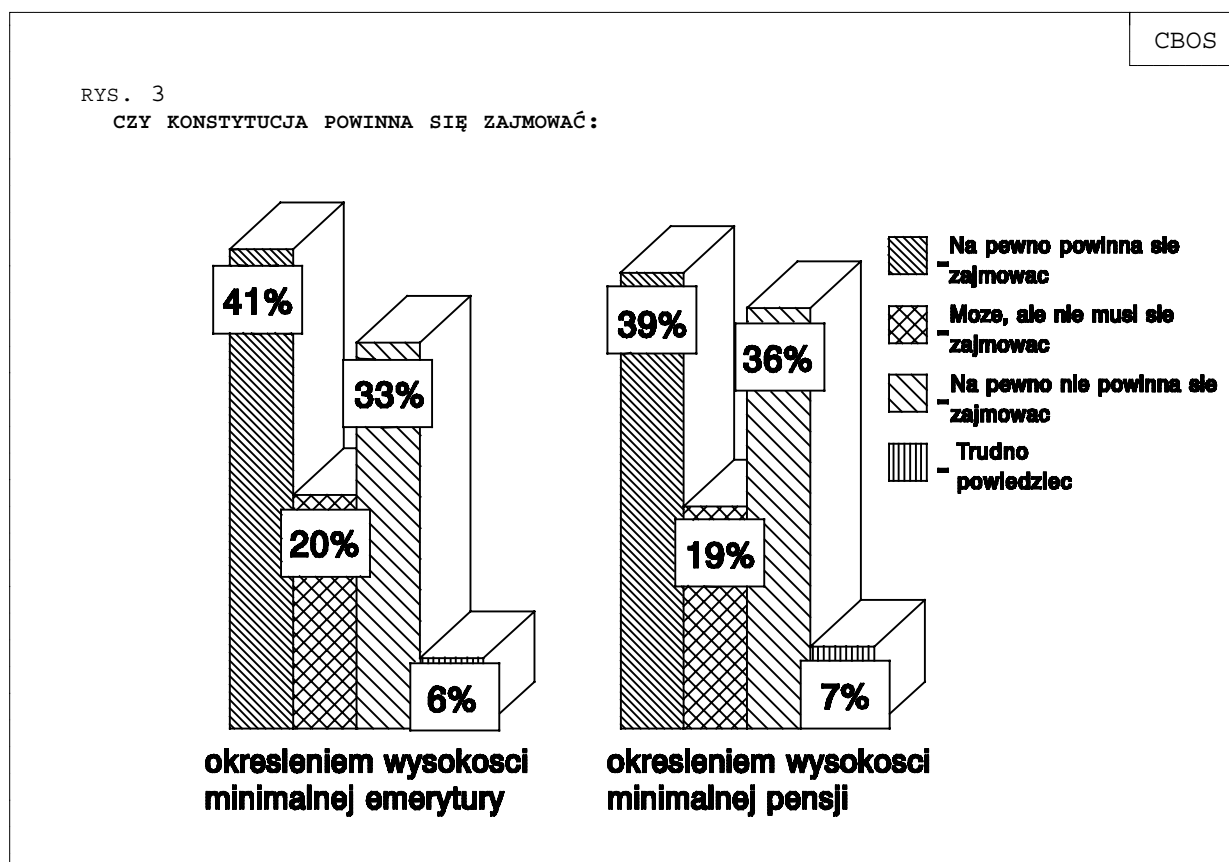
Podsumowując należy stwierdzić, że zdecydowana większość badanych potrafi właściwie wskazać organy władzy ustawodawczej i wykonawczej. Znajomość tego zagadnienia jest więc w społeczeństwie dość powszechna. Zatem opinia, iż Polacy dysponują niewystarczającą wiedzą na temat konstytucji dotyczy nie podstawowych zasad ustroju państwa, lecz raczej innych sfer, które - zdaniem badanych - powinna regulować ustawa zasadnicza. Być może chodzi o zakres uprawnień i swobód obywatelskich lub zobowiązań państwa wobec społeczeństwa?

Co powinna gwarantować konstytucja?

Respondentom zaproponowano ocenę dwóch zupełnie nierealistycznych rozwiązań: konstytucyjnej regulacji najniższego poziomu emerytur oraz pensji pracowniczych. Tego rodzaju zapisy nie mogą być oczywiście zaliczone do materii konstytucyjnej. Trudno wyobrazić sobie sposób ich wprowadzenia do ustawy zasadniczej, choćby z powodu dwucyfrowej inflacji.

Odpowiedzi badanych mogą świadczyć o tym, jak silne jest dziś w Polsce przekonanie, że gwarancje praw socjalnych należą do fundamentalnych powinności państwa wobec obywateli.

Fakt, że propozycje tego rodzaju spotkałyby się ze znaczną aprobatą społeczeństwa nie świadczy o wysokim poziomie wiedzy o problematyce konstytucyjnej.

Tylko jedna trzecia ankietowanych uznała, że konstytucja nie powinna zajmować się takimi sprawami, około 40% badanych uważa, że powinna istnieć konstytucyjna gwarancja minimalnych emerytur i pensji. Im wyższe wykształcenie, tym mniejsza skłonność do akceptacji takiego poglądu. Jego odrzuceniu sprzyja też dobra ocena warunków materialnych respondenta.

Konstytucja powinna gwarantować podstawowe prawa człowieka i określać sposób, w jaki państwo je chroni. Okazuje się jednak, że mówiąc o prawach człowieka Polacy często mają na myśli gwarancje socjalne. Być może jest to trwały rezultat wychowania kilku pokoleń w Polsce Ludowej, kiedy to państwo oferowało ludziom pewne bezpieczeństwo socjalne w zamian za

rezygnację z podstawowych praw człowieka, np. prawa do swobody wypowiedzi. Obecnie jednak wielu ludzi, których boleśnie dotknęły zmiany gospodarcze, chętnie sięga po tamte "gwarancje ustrojowe" - zapewne tym chętniej, im bardziej brakuje im poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

★

★

★

Polacy uważają konstytucję za dokument ważny dla obywateli. Rozumieją też istotę - fundamentalnego dla demokratycznego państwa - podziału na władzę wykonawczą i ustawodawczą, choć często trudno im usytuować w ramach tego podziału instytucje, które pojawiły się w życiu publicznym po 1989 roku. Ponad jedna trzecia badanych oczekuje jednak, że konstytucja zapewni obywatelom ochronę socjalną. Popularyzacja problematyki konstytucyjnej powinna więc skupiać się przede wszystkim na wskazywaniu właściwego miejsca ustawy zasadniczej w systemie prawnym państwa.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, znajomość konstytucji jest zwykłym obywatelom w ogóle potrzebna?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	87	9	4	1243
Płeć				
Mężczyźni	87	11	2	558
Kobiety	87	8	6	685
Wiek				
do 24 lat	82	14	3	163
25-34	92	5	3	213
35-44	92	5	3	286
45-54	86	12	2	211
55-64	85	10	5	186
65 lat i więcej	79	11	9	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	84	11	5	463
Miasto do 20 tys.	85	11	5	149
od 21 do 100 tys.	88	8	4	227
101-500 tys.	91	6	3	245
501 tys. i więcej mieszk.	88	11	1	159
Region				
Północny	89	9	2	139
Zachodni	83	12	5	129
Środkowo-zachodni	88	9	3	183
Środkowy	90	8	2	241
Wschodni	82	12	6	146
Południowo-wschodni	87	8	5	192
Południowo-zachodni	85	8	6	213
Wykształcenie				
Podstawowe	80	12	8	471
Zasadnicze zawodowe	90	7	4	310
Średnie	91	8	1	370
Wyższe	93	7	0	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	95	5	0	71
Prac.umysł.niż.szczębla	92	6	1	97
Pracownicy fiz.-umysł.	86	13	1	67
Robotnicy wykwalifikowani	93	5	2	133
Robotnicy niewykwalifik.	78	14	8	70
Rolnicy	85	11	4	105
Prywatni przedsiębiorcy	96	4	0	51
Bierni zawodowo				
Rencisci i emeryci	84	10	6	379
Uczniowie i studenci	85	12	3	66
Bezrobotni	83	14	3	111
Gospodynie domowe i inni	86	5	9	93
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	84	10	5	108
500 tys. - 999 tys.	86	9	5	244
1000 tys. - 1499 tys.	84	10	5	341
1500 tys. - 1999 tys.	83	13	4	200
2000 tys. i powyżej	93	5	2	316
Ocena własnych war. mater.				
Złe	84	10	5	657
Średnie	88	8	3	465
Dobre	92	8	0	118
Zainteresowanie polityką				
Duże	97	3	0	110
Średnie	92	7	1	566
Małe lub żadne	80	13	8	567
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	86	5	9	76
Raz w tygodniu	85	11	4	683
Kilka razy w roku	90	6	3	355
W ogóle nie uczestniczy	85	11	4	128
Poglądy polityczne				
Lewica	88	9	2	287
Centrum	88	10	2	379
Prawica	91	6	3	287
Trudno powiedzieć	79	12	9	289

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, wiedza o polskiej konstytucji jest w naszym społeczeństwie wystarczająca czy też niewystarczająca? (%)

	Wystarczająca	Niewystarczająca	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	86	6	1242
Płeć				
Mężczyźni	8	87	5	558
Kobiety	7	85	8	683
Wiek				
do 24 lat	7	90	4	164
25-34	6	90	4	211
35-44	7	88	5	286
45-54	6	89	5	211
55-64	9	82	9	186
65 lat i więcej	13	74	14	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	7	82	11	463
Miasto do 20 tys.	7	87	5	149
od 21 do 100 tys.	9	87	3	227
101-500 tys.	8	88	4	245
501 tys. i więcej mieszk.	6	91	3	159
Region				
Północny	7	89	4	139
Zachodni	7	85	8	129
Środkowo-zachodni	7	88	5	183
Środkowy	8	83	8	242
Wschodni	9	82	8	146
Południowo-wschodni	7	85	8	192
Południowo-zachodni	8	88	4	211
Wykształcenie				
Podstawowe	10	77	13	469
Zasadnicze zawodowe	9	87	4	311
Średnie	4	94	2	370
Wyższe	6	94	0	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	2	98	0	71
Prac.umysł.niż.szczębla	4	95	1	97
Pracownicy fiz.- umysł.	5	91	4	67
Robotnicy wykwalifikowani	5	90	5	133
Robotnicy niewykwalifik.	13	82	5	70
Rolnicy	4	83	13	105
Prywatni przedsiębiorcy	5	95	0	51
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	11	79	10	379
Uczniowie i studenci	4	96	0	66
Bezrobotni	11	83	6	110
Gospodynie domowe i inni	7	83	10	93
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	7	78	16	106
500 tys. - 999 tys.	10	82	8	245
1000 tys. - 1499 tys.	9	86	5	341
1500 tys. - 1999 tys.	5	88	7	200
2000 tys. i powyżej	6	90	3	316
Ocena własnych war. mater.				
Złe	8	86	7	656
Średnie	9	85	6	465
Dobre	4	92	4	118
Zainteresowanie polityką				
Duże	6	93	2	110
Średnie	8	89	3	566
Małe lub żadne	8	81	11	566
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	82	7	76
Raz w tygodniu	9	84	7	683
Kilka razy w roku	6	90	4	355
W ogóle nie uczestniczy	5	88	7	128
Poglądy polityczne				
Lewica	5	92	3	287
Centrum	9	87	4	379
Prawica	10	86	3	287
Trudno powiedzieć	7	77	16	288

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, konstytucja powinna zajmować się określeniem wysokości minimalnej emerytury?

(%)

	Na pewno powinna się zajmować	Może, ale nie musi się zajmować	Na pewno nie powinna się zajmować	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	20	33	6	1244
Płeć					
Mężczyźni	42	19	34	5	558
Kobiety	40	21	31	7	685
Wiek					
do 24 lat	46	18	33	4	164
25-34	38	21	33	8	213
35-44	31	24	41	4	286
45-54	42	18	35	5	211
55-64	46	19	29	7	186
65 lat i więcej	49	19	21	12	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	43	21	25	11	463
Miasto do 20 tys.	38	36	24	2	149
od 21 do 100 tys.	42	14	38	6	227
101-500 tys.	44	17	36	3	246
501 tys. i więcej mieszk.	32	16	49	3	159
Region					
Północny	42	22	32	4	139
Zachodni	32	21	39	9	129
Środkowozachodni	43	15	36	6	183
Środkowy	41	19	32	8	242
Wschodni	41	22	24	13	146
Południowo-wschodni	38	21	36	5	192
Południowo-zachodni	49	20	29	2	213
Wykształcenie					
Podstawowe	47	22	21	10	471
Zasadnicze zawodowe	43	20	31	6	311
Średnie	37	20	40	3	370
Wyższe	18	10	68	4	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	16	15	70	0	71
Prac. umysł.niż.szczebla	29	28	41	2	97
Pracownicy fiz.- umysł.	37	22	38	2	67
Robotnicy wykwalifikowani	41	20	36	3	133
Robotnicy niewykwalifik.	38	17	40	5	70
Rolnicy	48	19	21	12	105
Prywatni przedsiębiorcy	44	12	43	2	51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	47	19	25	9	379
Uczniowie i studenci	37	22	36	5	66
Bezrobotni	47	26	21	6	112
Gospodynie domowe i inni	40	17	31	12	93
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	45	21	23	11	108
500 tys. - 999 tys.	39	23	28	10	245
1000 tys. - 1499 tys.	47	21	25	7	341
1500 tys. - 1999 tys.	44	17	35	4	200
2000 tys. i powyżej	35	18	44	3	316
Ocena własnych war. mater.					
Złe	43	19	31	7	658
Średnie	42	22	30	6	465
Dobre	30	16	49	4	118
Zainteresowanie polityką					
Duże	33	12	53	2	110
Średnie	42	22	33	4	566
Małe lub żadne	42	20	28	10	568
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	52	7	32	8	76
Raz w tygodniu	42	23	28	7	683
Kilka razy w roku	38	20	36	5	356
W ogóle nie uczestniczy	39	11	43	6	128
Poglądy polityczne					
Lewica	38	22	36	4	287
Centrum	42	20	33	5	379
Prawica	39	22	36	3	287
Trudno powiedzieć	45	16	25	15	290

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, konstytucja powinna zajmować się określeniem wysokości minimalnej pensji?

(%)

	Na pewno powinna się zajmować	Może, ale nie musi się zajmować	Na pewno nie powinna się zajmować	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	19	36	7	1244
Płeć					
Mężczyźni	41	18	36	5	558
Kobiety	38	19	35	8	685
Wiek					
do 24 lat	41	19	36	3	164
25-34	38	21	34	7	213
35-44	32	20	43	5	286
45-54	41	17	37	6	211
55-64	43	16	32	8	186
65 lat i więcej	43	19	25	13	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	41	19	27	12	463
Miasto do 20 tys.	39	27	31	3	149
od 21 do 100 tys.	39	12	43	5	227
101-500 tys.	41	19	37	3	246
501 tys. i więcej mieszk.	29	16	51	3	159
Region					
Północny	41	19	35	5	139
Zachodni	28	19	45	8	129
Środkowo-zachodni	42	15	37	6	183
Środkowy	39	19	34	9	242
Wschodni	39	16	32	13	146
Południowo-wschodni	38	19	38	6	192
Południowo-zachodni	44	23	31	3	213
Wykształcenie					
Podstawowe	46	17	25	12	471
Zasadnicze zawodowe	43	19	32	6	311
Średnie	33	22	43	2	370
Wyższe	15	12	69	4	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	16	14	70	0	71
Prac. umysł.niż.szczebla	30	21	47	1	97
Pracownicy fiz.- umysł.	29	26	42	3	67
Robotnicy wykwalifikowani	42	19	36	3	133
Robotnicy niewykwalifik.	44	7	43	6	70
Rolnicy	46	18	21	15	105
Prywatni przedsiębiorcy	30	23	45	2	51
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	45	17	29	10	379
Uczniowie i studenci	36	20	41	3	66
Bezrobotni	45	25	24	6	112
Gospodynie domowe i inni	34	19	34	13	93
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys. zł	46	19	24	11	108
500 tys. - 999 tys.	38	20	32	11	245
1000 tys. - 1499 tys.	46	19	28	7	341
1500 tys. - 1999 tys.	39	18	39	4	200
2000 tys. i powyżej	32	18	47	3	316
Ocena własnych war. mater.					
Złe	40	18	34	8	658
Średnie	40	20	34	6	465
Dobre	29	16	52	3	118
Zainteresowanie polityką					
Duże	28	13	57	2	110
Średnie	41	20	35	4	566
Małe lub żadne	39	18	32	11	568
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	50	7	35	8	76
Raz w tygodniu	41	20	33	7	683
Kilka razy w roku	34	21	39	7	356
W ogóle nie uczestniczy	38	14	42	6	128
Poglądy polityczne					
Lewica	36	19	40	5	287
Centrum	42	19	35	5	379
Prawica	34	20	42	3	287
Trudno powiedzieć	43	15	27	15	290